

Overheid dwingt burger in richting van Google en Apple

Veilig inloggen bij digitale diensten kan alleen via accounts Amerikaanse techconcerns

Stijn van Gils
Amsterdam

De overheid biedt digitale diensten steeds vaker uitsluitend aan voor klanten van Google en Apple. Burgers die bijvoorbeeld zaken willen doen met de Belastingdienst of het UWV kunnen daardoor alleen nog veilig inloggen als ze klant zijn bij een van deze Amerikaanse techbedrijven.

Wie niet akkoord gaat met hun voorwaarden en geen account wil, moet genoegen nemen met minder veiligheid of functionaliteit, of op papier contact zoeken met de overheid, bevestigen verschillende ministeries.

De overheid drijft daarmee miljoenen burgers naar de Amerikaanse techconcerns, terwijl een groeiende groep burgers juist op zoek is naar alternatieven.

‘Het is absurd dat burgers zo gedwongen worden om Apple of Google te gebruiken. Er moeten altijd ook andere middelen beschikbaar blijven’, zegt Vincent Böhre, directeur van belangengroep Privacy First.

Dat is nu niet het geval. Zo komt de app die straks dient als coronapaspoort exclusief beschikbaar in de appwinkels van Google en Apple. Wie geen account heeft bij een van deze bedrijven is aangewezen op een papieren testbewijs, meldt een woordvoerder van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

App die straks dient als coronapaspoort zal alleen beschikbaar zijn in de appwinkels van Google en Apple

Andere apps van de rijksoverheid verschijnen eveneens uitsluitend bij Apple en Google, bevestigt een woordvoerder van Logius, het overheidsbedrijf achter DigiD.

Veiliger inloggen met DigiD kan ook alleen via Google of Apple. Burgers kunnen nu nog sms gebruiken als alternatief, maar die methode is volgens experts minder veilig. Logius probeert daarom burgers te verleiden over te stappen naar de app die alleen voor Google en Apple is gemaakt en denkt over ongeveer drie jaar volledig te stoppen met sms.

De exclusieve keuze van Den Haag voor deze twee techconcerns is opvallend. De Europese Unie wil juist minder afhankelijk worden van Amerikaanse techbedrijven en investeert fors in een

Europees alternatief voor de Amerikaanse cloud. Ook is de EU kritisch over Google: Brussel gaf het bedrijf verschillende miljoenenboetes voor machtsmisbruik, in Frankrijk schond het de privacywetgeving. En Brussel heeft ook Apple in het vizier: de Commissie wil het bedrijf aanpakken vanwege ‘machtsmisbruik’ in zijn App Store.

De machtspositie van Google en Apple speelde niet mee in de exclusieve keuze van de Nederlandse overheid voor deze systemen. Volgens Logius is gebruik van andere standaarden niet veilig genoeg of te ingewikkeld. Het ministerie van VWS voegt daaraan toe dat 99,2% van de smartphonegebruikers toch al het besturingssysteem van Google of van Apple gebruikt.

➔ **Vervolg op pagina 3**

Volgens critici houdt de overheid dat duopolie juist in stand door apps slechts aan te bieden bij deze twee bedrijven, terwijl er alternatieven zijn. Zo zijn er verschillende Google-vrije besturingssystemen gebaseerd op Android. Ook zijn er apps in de 'open source'-winkel F-Droid.

De overheid zou alternatieven juist moeten stimuleren, zegt de bij F-Droid betrokken ontwikkelaar Hans-Christoph Steiner. 'Als overheden ook ons logo naast hun app zouden plaatsen, zou dat voor ons een geweldig verschil maken', zegt Steiner.

Bovendien zijn er veilige en open alternatieven om in te loggen bij bijvoorbeeld de Belastingdienst, zeggen deskundigen. Zo is er de internationale standaard U2F, die gebruikers bijvoorbeeld met een speciaal USB-stickje laat inloggen. Google zelf gebruikt dit systeem sinds 2018 om eigen medewerkers veilig te laten inloggen.

Logius bevestigt dat deze standaard veilig genoeg is, maar vindt het te ingewikkeld, omdat het vaak de aanschaf van een extra apparaat vereist. Ook is er het in Nederland ontwikkelde privacyvriendelijke DigiD-alternatief Irma, dat sommige gemeenten en zorginstellingen al gebruiken. Logius zegt wel onderzoek te doen naar alternatieve systemen en daar misschien later mee te komen. Ook VWS kijkt of het op termijn andere platforms wil toestaan.

Ondertussen is er een wet in de maak die nieuwe inlogsystemen mogelijk moet maken, de Wet digitale overheid. De wet strandde echter bij de Eerste Kamer, die eist dat de broncode volledig openbaar is en werkt aan een novelle — een wetsvoorstel dat dient ter verbetering of aanvulling van een voorstel dat reeds bij de Eerste Kamer ligt. Hierdoor laat de inwerkingtreding naar verwachting zeker een jaar op zich wachten.

Bart Jacobs, hoogleraar cyberveiligheid aan de Radboud Universiteit en betrokken bij Irma, snapt niet dat de overheid ondertussen stilzit. 'Ook zonder deze wet is er juridisch geen enkele belemmering om privacyvriendelijkere systemen op te zetten.'

Volgens critici houdt overheid duopolie van Apple en Google in stand, terwijl er alternatieven zijn